Annus II. - Vol. II Die 15 Iunii 1910. Num. 11

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X:* Motu proprio, pag. 437; Litterae Apostolicae, pag. 444; Epistolae, pag. 446. — II. *S. C. de Sacramentis:* Dubii circa decretum de Sponsalibus et Matrimonio, pag. 447. — III. *S. C. de Religiosis:* Dubia circa interpretationem declarationum diei 7 septembris 1909, pag. 449. — IV. *S. Rota Romana:* Iuris canendi missas adventicias, pag. 450.

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MDCCCCX.

Directio: Palazzo della Cancelleria. Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. 12. Extra Italiam, L. 15.
Unius fasciculi, L. 1.

« *Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* ». (Ex *Commentario Officialis* ratione, die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

ACTA PII PP. X

Motu Proprio.

PAG.

I. *Ex quo.* - De pia Unione Sancti Pauli Apostoli. - *26 maii 1910.* . 437

II. *Sacris solemniis.* - De Indulgentia « Portiunculae » septimo ab Instituto Fratrum Minorum ordine saeculo expirante. - *9 iunii 1910* 443

Litterae Apostolicae.

Romanorum Pontificum. - Societas B. M. V. Auxilii Christianorum et Reginae Pacis loci « Beauchène » in dioecesi Sagiensi erigitur in archiconfraternitatem. - *20 aprilis 1910* 444

Epistolae.

I. *Litterae istinc.* - Ad R. P. D. Septimium Caracciolo di Torchiarolo, Episcopum Aliphanum, sacerdotii sui anniversarium vigesimum quintum celebrantem, gratulandi causa - *20 maii 1910* . 446

II. *Optimum sane.* - Ad R. P. D. Iosephum Deruaz, Lausanensium et Genevensium Episcopum, sexagesimum sacerdotii sui anniversarium explentem, gratulationis ergo. - *21 maii 1910* 446

S. CONGREGATIO DE SACRAMENTIS.

Goana et aliarum. - Dubii circa decretum de Sponsalibus et Matrimonio. - *29 maii 1910.* 447

S. CONGREGATIO DE RELIGIOSIS.

Dubia circa interpretationem declarationum diei 7 septembris 1909. - *31 maii 1910* 449

SACRA ROMANA ROTA.

Segusina. - Iuris canendi missas adventicias. - *5 martii 1910.* 450

Annus II. - Vol. II. Die 15 Iunii 1910. Num. 11.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

I.

MOTU PROPRIO

DE PIA UNIONE SANCTI PAULI APOSTOLI.

Ex quo Pontificatum Maximum divinitus ingressi sumus, advertimusque, catholici nominis quae essent tempora, numquam ad hanc diem cessavimus id in primis agere, ut Clerus universe parem sanctissimo muneri se praestaret. Nam, quia ad omne vitae genus pertinet sacri ministerii virtus; neque abest a vero, salutem populi christiani in manibus esse sacerdotum: idcirco, ad instaurandos publice privatim christianos spiritus, nemo non videt caput esse, ut homines e sacro ordine officium suum ante alios studiose obeant, suumque digne teneant gradum dignitatis. Id certe perspectum habent quotquot Christi regnum subruere nituntur: quorum fere hoc unum opus est, frangere aut debilitare vires Cleri catholici: hanc enim esse quasi compendiariam viam ad id quo spectant, sibi facile persuadent. Cernere licet, quibus insidiis circumveniant administros sacrorum, ut vel a sancta disciplinae severitate deducant ad profanos mores, vel ut, inflatos falsi nominis scientia, de custodia Fidei demoveant; aut quam violenter per criminationum contumelias eorum famam dehonestent, vel per iniquas spoliationes bonorum tristem eis egestatem parent. — Quum autem in universitatem Clericorum evigilare curae Nostrae debeant, tum praecipuam quamdam harum partem sibi vindicat Clerus Urbis Romae, quem aliis esse exemplo oportet. Huic Nos haud ita pridem ad refovenda identidem virtutum studia praesidium comparavimus, facta lege ut quisque sacerdotum tertio quoque anno in asceteria secederet: eidem nunc alterum providentiae Nostrae dare documentum, Nobis in animo est. Quoniam enim in quovis genere coniunctae vires plus valent quam singulae, placet inte-

riore quadam societate invicem devinciri Clericos, ut mutuis inter se et consiliis et exemplis et officiis adiuvantes, non modo fervorem spiritus custodiant, sed ceteris suis rationibus felicius prospiciant. Iamvero, non parum commoditatis ad rem praebet urbanum illud Sodalitium, cuius in exercitatione sacrorum munerum diu late patuit utilitas, nunc autem angustis sane finibus circumscribitur. *Piam Unionem* dicimus *Sancti Pauli Apostoli;* quae quidem sub finem saeculi duodevicesimi optimo sacerdotum aliquot consilio inita iis adiutandis, qui in valetudinariis aegrotarent, deinceps aucto sodalium numero, ad quem pientissimi accessere laici, multo latius diligentiam suam protulit, adeoque crevit, ut ex illa, tamquam ex arbore rami, multiplicia sacerdotalis industriae Opera exsisterent. Horum autem pleraque, ut fit, vetustate exoleverunt; tria siquidem omnino supersunt: unum quod est de adolescentibus Clericis ad studia vel alendis vel excitandis, secundum statuta Pii VII, decessoris Nostri in Litteris apostolicis, quorum initium est « *Ex quo aeternae mentis* »; alterum quod ad magisterium pietatis pertinet exercendum per dies festos in pueris qui *Fratrum a Scholis Christianis* ludos frequentant; tertium, quo solemnes sacerdotum coetus quaestionibus de theologia morum explicandis indicuntur. — Itaque Sodalitium huiusmodi ita Nobis videtur novandum, ut Societas evadat sacerdotum, inter se cohaerentium, pietatis, eruditionis, adiumenti causa. Et quoniam procul a curis periculisve domesticis maior est sacerdoti facultas recte sancteque vivendi, placet consociatos sensim ad vitae atque victus communitatem adduci: neque enim maturum videtur hanc legem Societati in praesentia imponere, cum plerumque nimis est arduum omnia removere, quae rem impediunt. Item huic Societati nolumus proprium aliquem assignari campum, in quo se exerceat. Nam, ubi romanae dioecesis antistiti satis magna inde praesto fuerit copia sacerdotum, qui bene a virtutibus et a doctrinis instructi, promptos sese exhibeant, quocumque vocentur, dare operam saluti animarum, iam hoc ipso omnibus rationibus, quibus religiosa res in Urbe promovetur, commode erit consultum. Nos igitur, quod Clero Urbis Romae bene vertat, motu proprio et certa scientia, Piam Unionem Sancti Pauli Apostoli, ut est constituta, dissolventes, novam eodem titulo consociationem sacerdotum constituimus ad eas leges, quae infra scriptae sunt; cui novae Unioni bona et iura omnia, quae veteris fuerunt, damus, attribuimus. Praeterea ex tribus Operibus, quae ab Unione nunc dissoluta pendebant, illud, quod ad excolendos pietate alumnos *Scholarum Christianarum* pertinere diximus, exstinguimus, omnemque procurationem rei, cuius causa institutum est, Cardinali, Nostro in Urbe Vicario, relinquimus; duo reliqua Opera volu-

mus permanere, ita tamen, ut non distincta a consociatione nova, sed ipsi coagmentata consistant. Denique Sodalitatem sacerdotum ab Asceterio Nocturno, cui sodalitati decessor Noster Leo XII Litteris apostolicis « *Amplissima* », anno MDCCCXXVI datis, templum Mariae Paciferae commisit, Unioni Paullianae adiungimus in unum corpus: eidemque Unioni usum privum eius templi aediumque continentium tribuimus, salvis tamen iuribus Presbyteri Cardinalis, qui eum Titulum obtinet, obtinebit.

NOVA LEGUM STATUTA
PIAE UNIONI SANCTI PAULI APOSTOLI
CONSTITUENDAE GUBERNANDAE.

CAPUT I.
DE NATURA PIAE UNIONIS.

§ I. Quae Pia Unio Sancti Pauli Apostoli dicitur, consociatio est sacerdotum sub patrocinio Doctoris Gentium Romae anno MDCCXCVII instituta, cui nova hic constitutio, Apostolica auctoritate, datur.

§ II. Unionis huius quadruplex est finis: ut conservet et foveat in consociatis sacerdotalem spiritum, non modo quod ad fructum singulorum, sed etiam quod ad bonum christiani populi quaerendum attinet; ut promoveat in Clero studia doctrinae, praesertim sacrae; ut rem ipsam oeconomicam consociatorum curet, idque per instituta eiusmodi, quae, salva Cleri dignitate, ex usu fore videantur; ut legitimam Cleri defensionem paret, utcumque, vel singulorum vel totius ordinis causa, opus erit.

CAPUT II.
QUIBUS MODIS MULTIPLEX UNIONIS FINIS ASSEQUENDUS.

§ I. Spiritus sacerdotalis alendi gratia, consociati crebro statis diebus concionem inter se habebunt de officiis clericorum; iidem singulis mensibus et quotannis in asceterium secedent; nihil denique missum facient, quod ad rem conducat.

§ II. Eruditionis promovendae causa, Unionis Paullianae erit coetus tum de re morali, tum de re liturgica indicere; bibliothecam parare sociis, exedramque diariis libellisque lectitandis; item magisteria instituere de theologia pastorali, deque ceteris rebus, quae ad sacra munia rite obeunda pertinent; ad haec, propositis praemiis constitutisque stu-

diorum subsidiis, clericos sacerdotesve urbanos vocare in doctrinae certamina, unde qui superiores discesserint, ad attingendos in quibuslibet disciplinis academicos gradus satis habeant facultatis.

§ III. Quod ad causam oeconomicam attinet, duae apud Piam Unionem erunt arcae communes: altera ad subveniendum sociis aegrotantibus, altera ad pecuniam mutuam suppeditandam; utrique autem propria lex dabitur. Praeterea quidquid in hoc genere convenire videatur, experiri licebit.

§ IV. Denique Piae Unioni aderit advocatorum laicorum decuria, qui et sociorum consultationibus de iure respondeant, et Clerum, quoties iniuriis affici contigerit, quod saepius per publica scripta usuvenit, in iudicio defendant.

Caput III.

de cooptatione deque officiis sociorum.

§ I. Sacerdotes tantum saeculares, qui e dioecesi romana sint aut in Urbe Roma domicilium habeant cooptari in Unionem Paullianam licebit.

§ II. Qui cooptari vult, id litteris a Moderatore Unionis Primario petat, quibus litteris adscriptum sit, per Vicarianam Curiam *nihil obstare* quominus petitioni satisfiat.

§ III. De petitione facta Moderator Primarius ad Consilium Unioni dirigendae referet, cuius Consilii est de sociorum admissione decernere.

§ IV. Socii, pro sua quisque facultate, operam ad ea conferent, quae Unioni proposita sunt.

§ V. Socii singuli singulis mensibus libellam unam italicam in commune solvent.

§ VI. Socii sint omnes unius eiusdemque ordinis. Si qui tamen aut opibus aut opera insignem aliquam utilitatem Unioni praebuerit, in generali sociorum coetu, ex rogatione summi Consilii, titulum ei *socii benemeriti* decernere, ius esto.

Caput IV.

de ratione unionis gubernandae.

§ I. Patrocinium Unionis Cardinalis, vice sacra antistes Urbis, gerit, cuius in Unionem ipsam et in omnia Unionis Opera plenum ius et potestas est.

§ II. Cardinalis patronus Antistiti, ipsius in Urbe vices gerenti, patronatus partes delegare potest.

§ III. *Moderator Primarius* qui dicitur, Unioni praesidet. Moderatori Primario ministri consiliorum octo, scriba et arcarius assident, ex quibus Consilium Unioni dirigendae constat.

§ IV. Maximus natu e Consiliariis Moderatoris Primarii absentis muneri vicarius succedit.

§ V. Quoniam, pro quatuor Piae Unionis finibus, totidem provinciae curam Consilii postulant, Consiliarii bini singulis provinciis curandis praesunt. Hi autem in suo quique munere si quid bonum factu existimarint, non ipsi quidquam constituent, sed omnia Consilio deliberanda permittent.

§ VI. Moderator Primarius et ministri consiliorum tertio quoque anno in generali sociorum coetu crean ur.

§ VII. Continuare cuipiam munus in triennium alterum, ius est: ultra, non est, nisi Cardinalis Patroni ratihabitio accedat.

§ VIII. Si, triennio vertente, locus Moderatoris Primarii vacaverit, socii, in generali coetu, alium sufficient, qui eum locum usque ad triennii exitum obtineat. Eadem conditio est suffectorum in aliis muneribus: verumtamen in his sufficiendi potestas Consilio Unionis dirigenti esto.

§ IX. Consilium singulis mensibus minimum semel habeatur. Numerus autem consultantium legitimus erit, si una cum Moderatore Primario aut eo qui Moderatoris personam gerat, Consiliarii minimum quatuor adsint.

§ X. Consiliariorum suffragia deliberandi vim habent. Consulta vero non valebunt, nisi suffragiis dimidio praesentium pluribus probata sint.

Caput V.

DE GENERALI SOCIORUM COETU.

§ I. Quotannis in mense Ianuario coram Cardinali Patrono aut Antistite, eius vices gerente, omnes, quotquot Piae Unioni adscripti sunt, in unum convenient. Hic primum series rerum anno superiore gestarum explicanda est, atque in oculis omnium status rei oeconomicae exponendus. Tum duo Syndici deligendi, qui rationes excutiant, ratasque habeant. Denique quas res Consilium in disputationem deduxerit, de iis agendum.

§ II. Generalis coetus extra ordinem toties habeatur, quoties Moderator Primarius cum Consilio habendum censuerit, aut sociorum pars minimum quinta postulaverit.

§ III. Generali coetui Moderator Primarius, aut qui eius locum

teneat, praesidebit. Qui autem Consilii scriba est, ipse ab actis coetus generalis sit.

§ IV. Generali coetui sua non est auctoritas, nisi decima minimum pars sociorum adsit. Quod vero plurimis praesentium suffragiis probatum sit, id dumtaxat vim legitimi decreti habeat.

§ V. Generalis coetus, convocatus iterum, legitimi coetus auctoritatem habebit, quantuluscumque praesentium numerus fuerit.

§ VI. In generali coetu personam socii gerere socio licet nemini; nec per procuratorem aut per litteras suffragium ferre.

§ VII. Sociorum cuique licet, quae sibi videantur in generali coetu ordinario deliberanda, ea Moderatori Primario proponere. Verum propositio eiusmodi, ut mature in Consilio excuti possit, ne fiat, nisi mense antequam Consilium cogatur.

§ VIII. Si quid in legibus Piae Unionis novandum est, non minus quinta parte sociorum adesse, et praesentium duae tertiae partes eidem sententiae suffragari debent. Quod si coetus semel et iterum habitus sit, non legitimo aut praesentium aut suffragiorum numero, tertium convocetur: tum demum nulla ratio habeatur, quot adsint; sufficiet ut, qui aderunt, maximam partem in idem placitum consentiant.

§ IX. Nulla legum socialium derogatio aut novatio deducatur in usum, nisi eam Cardinalis Patronus ratam habuerit.

§ X. Quidquid in generali coetu statutum est, id Moderator Primarius aut qui eius partes gerit, impedire potest, ne adducatur ad effectum, antequam ipse Cardinalem Patronum de re certiorem fecerit.

Caput VI.

de sede piae unionis.

§ I. Ad Mariae Paciferae in aedibusque continentibus sedes Piae Unionis esto.

§ II. Quotannis VIII Cal. Febr. in eo templo sacra solemnia Paulo Apostolo designato socii omnes celebrabunt.

§ III. Sacerdotes consociati, pro sua quisque facultate, sacra eius templi procurent; maximeque ad Poenitentiae tribunal et e suggesto operam saluti animarum dare studeant.

§ IV. Duodeni a Pia Unione sacerdotes a summo Consilio deligantur, qui in eo templo omnem divini cultus administrationem habeant: eamque secundum certa praescripta exerceant.

Atque haec omnia et singula, uti supra decreta sunt, ita firma, stabilia, rata in perpetuum esse volumus; non obstantibus Constitutio-

nibus et sanctionibus Apostolicis. - nominatim Litteris Pii VII « *Ex quo aeternae mentis* », quod attinet ad statuta dumtaxat Operis, de quo ibi agitur ; et Litteris Leonis XII « *Amplissima* » - aliisque contrariis quibuslibet.

Datum Romae apud S. Petrum, die XXVI Maii MCMX, in solemnibus Corporis Christi, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

II.

MOTU PROPRIO

DE INDULGENTIA " PORTIUNCULAE " SEPTIMO AB INSTITUTO FRATRUM MINORUM ORDINE SAECULO EXPIRANTE.

Sacris solemniis ob septem ab instituto amplissimo Fratrum Minorum Ordine revoluta saecula iam ad finem feliciter vertentibus, ut tam fausti eventus iugis memoria perseveret ac fructus, piis fidelium votis pro faciliori PORTIUNCULAE, quam vocant, INDULGENTIAE consecutione ex animo obsecundantes, quae sequuntur, motu proprio atque ex certa scientia, suprema Nostra apostolica auctoritate statuimus ac decernimus :

Firmis, scilicet, de memorata Indulgentia antea quomodocumque factis, quae nondum expiraverint, concessionibus, facultatem facimus omnibus et singulis locorum Ordinariis unam aut plures, pro rei opportunitate, in quovis propriae ditionis loco ecclesias aut publica vel semipublica oratoria designandi, ubi fideles, rite confessi et Sacra Synapsi refecti ac devote iuxta Nostram intentionem orantes, a vesperis diei primae ad solis occasum diei secundae mensis Augusti anni currentis, *toties quoties* ea visitaverint, haud secus ac si aliquam Ordinis Minorum ecclesiam visitassent, *Indulgentiam Plenariam*, animabus etiam quas purgatorius ignis emundat, applicabilem, lucrari possint ac valeant.

Hanc vero eamdem Indulgentiam, iisdem sub conditionibus eademque ratione lucrifieri posse concedimus a fidelibus utriusque sexus communem vitam agentibus qui propriam ecclesiam vel, si careant, proprium domesticum oratorium, ubi Ssma Eucharistia asservatur, ut supra, visitaverint.

Ne cui demum, praestantissimo hoc spirituali beneficio, ob peculiaria fortassis rerum adiuncta, fruendi copia desit, benigne indulge-

mus iisdem locorum Ordinariis ut ad supradictam Indulgentiam lucrandam statuere possint tam pro in saeculo quam pro piis in communitatibus viventibus fidelibus loco diei secundae Augusti, Dominicam proxime insequentem, a vesperis Sabbati ad solis occasum ipsius Dominicae, hac tamen sub lege ut nequeat quis eadem concessione bis frui.

Optamus autem vehementer ac summopere commendamus ut in ecclesiis oratoriisve, ut supra, designatis, die ad Indulgentiam lucrandam statuta speciales publicae ad Deum supplicationes pro Summo Pontifice, Ministris Sanctuarii universaque militanti Ecclesia peragantur; eaeque, praemissa invocatione Seraphici Patriarchae ac Litaniis Sanctorum, Benedictione Eucharistica absolvantur.

Ita volumus, decernimus, sancimus, mandantes, ad quos spectat ut ad fidelium notitiam haec omnia tempestive deducenda curent. Praesentibus hoc anno et occasione tantum valituris. Contrariis quibuscumque, etiam speciali mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum, die IX Iunii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

LITTERAE APOSTOLICAE

SOCIETAS B. M. V. AUXILII CHRISTIANORUM ET REGINAE PACIS LOCI " BEAUCHÊNE " IN DIOECESI SAGIENSI (SÉEZ) ERIGITUR IN ARCHICONFRATERNITATEM.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Romanorum Pontificum Decessorum Nostrorum vestigiis insistentes, pia fidelium sodalitia, quae ad frugiferos fines, humanaeque societati maxime opportunos intendant, singularibus titulis privilegiisque, libenti quidem gratoque animo decorare satagimus; ut uberiora favente Deo incrementa suscipere, et proposita bona facilius consequi valeant. Hoc ducti consilio, piis votis obsecundandum censuimus rectoris Ecclesiae oppidi vulgo *Beauchêne*, in dioecesi Sagiensi, qui provehendae pacis studio inflammatus, supplici prece Nos adiit, ut peculiari Pontificiae voluntatis significatione cohonestare dignaremur sodalitatem in praefata Ecclesia canonice existen-

tem, sub nomine et in honorem B. M. Virginis, Auxilii Christianorum et Reginae Pacis, hunc potissimum ad finem institutam, ut ab ipsius sociis maxima devotione Deipara Virgo recolatur, quae dum mundo Dei Filium Unigenitum pareret, angelos audivit cantantes canticum pacis. Nihil equidem Nobis antiquius est, quam ut optima haec ac desideratissima pax hominibus bonae voluntatis de coelo promissa, omnibus gentibus et christiano in primis populo concedatur, et per gratiarum sequestrae Virginis intercessionem, tum in familiis tum in nationibus tum denique in universo terrarum orbe constans atque alma iugiter renideat. Quare sodalitatem in Ecclesia oppidi *Beauchêne*, dioecesis Sagiensis sub invocatione Virginis, Auxilii Christianorum et Reginae Pacis, canonice conditam, et iam longe lateque propagatam, per praesentes, Apostolica Nostra auctoritate, in Archisodalitatem perpetuum in modum erigimus, instituimus, omnibusque privilegiis augemus quibus Archisodalitates de more ornantur. Confraternitatis autem sic per Nos in Archisodalitium erectae, moderatori atque officialibus praesentibus et futuris, similiter, apostolica auctoritate per praesentes ac perpetuo largimur, ut ipsi societates eiusdem tituli atque instituti, in Gallia universa canonice existentes, sibi aggregare licite queant, servatis Apostolicis Constitutionibus desuper editis, atque illa potissimum Clementis PP. VIII re. me. Nostri Praedecessoris; ipsisque societatibus, eadem auctoritate, communicare, valeant indulgentias omnes et spirituales gratias, super enunciato archisodalitio a Sede Apostolica concessas, quae tamen aliis queant communicari. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et spectare poterit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliis Constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque, speciali licet atque individua mentione et derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XX Aprilis MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

EPISTOLAE.

I.

AD R. P. D. SEPTIMIUM CARACCIOLO DI TORCHIAROLO, EPISCOPUM ALIPHANUM, SACERDOTII SUI ANNIVERSARIUM VIGESIMUM QUINTUM CELEBRANTEM, GRATULANDI CAUSA.

Litteras istinc accepimus communis laetitiae nuncias. Allatum enim est Nobis natalem appetere sacerdotii tui vigesimum quintum: qui vero id Nobis perscripserunt, delecti sive e clericis sive e laicis tuae dioecesis viri, qui simul colere ad ea decernenda honoris signa quibus, pridie Kal. Junias, popularis gestiet animus solemnia huiusmodi celebrare, in partem Nos etiam vocarunt domestici gaudii, ut societate Nostra gratior optata dies et tibi et illis effulgeat. Annuimus libenter: et hasce litteras testes esse volumus ipsis quidem paternae Nostrae benevolentiae, tibi vero, Venerabilis Frater, etiam votorum quibus Deum, quem tu olim, sacris vix initiandus, obtestabaris « *partem haereditatis tuae et calicis tui* » adprecamur enixe ut te, sacerdotio ornatum et auctum pontificatu, certantem bonum fidei certamen « *custodiat in via* » donec olim frugifero tandem functum episcopatu « *introducat in locum quem paravit* » restituturus scilicet haereditatem tuam tibi.

Optatis Nostris annuat Deus, omnium auctor bonorum: annuat et caelitum Regina, ipsius ac omnium nostrum dulcissima mater, cui quidem dicati mensis extrema gaudii, gaudia cumulabunt mox recolendae sacerdotii tui memoriae.

Gratia Domini Nostri Iesu Christi tecum sit, Venerabilis Frater, et cum omnibus tibi concreditis fidelibus, quibus singulis, tibique in primis, amantissime benedicimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XX Maii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

II.

AD R. P. D. IOSEPHUM DERNAZ, LAUSANENSIUM ET GENEVENSIUM EPISCOPUM, SEXAGESIMUM SACERDOTII SUI ANNIVERSARIUM EXPLENTEM, GRATULATIONIS ERGO.

Optimum sane consilium iniisti cum, appetente sacerdotii tui natali sexagesimo, immortales constituisti Deo habendas gratias, cuius praesentissima ope, tuae id solatii affulget senectuti. Sed et opportune,

praeteritum cogitatione respiciens spatium, ac memoria repetens frequentia eaque insignia quae, tam diuturno sacerdotio, Deo auctore, in te parta sunt munera ac beneficia, sentiens plane quantum, horum causa, divinae debeas benignitati, gregis tui pietatem implorasti, ut, multiplicatis ad Deum obsecrationibus, gratam in Eum voluntatem et facilius excites et efficacius expromas. Quin etiam Ipsi Nos qui, tuae testes pastoralis navitatis, in te amando ornandoque cedimus nemini, tibi, Venerabilis Frater, volumus esse et obsecrandi Deum adiutores et bene ominandi auctores primi. Uberem porro caelestium gratiarum tibi copiam adprecamur, acti pro Ecclesia laboris praemium atque agendi stimulum: earum vero auspicem, Apostolicam benedictionem tibi tuaeque dioecesis Clero populoque peramanter impertimur.

Datum Romae apud S. Petrum, die XXI Maii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

S. CONGREGATIO DE SACRAMENTIS

GOANA ET ALIARUM.

DUBII CIRCA DECRETUM DE SPONSALIBUS ET MATRIMONIO.

Vi legum inter Apostolicam Sedem et Regem fidelissimum Lusitaniae concordatarum, circa exercitium iuris regii patronatus in nonnullis dioecesibus Indiarum Orientalium, sancitum fuit ut quoad plures fideles iurisdictio quorundam Ordinariorum ea in regione sit personalis, non solum quia praefatis Ordinariis data est iurisdictio exclusiva et exempta in certa loca extra territorium continuum propriae dioecesis et intra territorium alterius dioecesis sita, sed etiam quia ob factam mutationem domicilii ab una dioecesi in aliam, iurisdictio sui cuiusque Ordinarii in subditum migrantem non amittitur. Et quod attinet etiam ad matrimonia ineunda, in comitiis S. C. de Prop. Fide una cum S. Congregatione Ecclesiasticis negotiis extraordinariis praeposita, die 11 septembris 1887, ad dubium VI: « Utrum quoad parochialia, baptismos, matrimonia, communionem Paschalem, Extremam Unctionem et S. Viaticum exemptis (in Archidioecesi Bombayensi) liberum sit, si velint, recurrere ad Ordinarium loci vel sacerdotes eius, omissa quaestione de exemptione renuntianda », responsum fuit: « Negative »; et haec atque aliae eiusmodi decisiones deinde ad omnes dioeceses duplicis iurisdictionis extensae fuerunt.

At memorata circa parochialia personalis et exclusiva iurisdictio iis in dioecesibus impediri videtur, quoad matrimonia, ex edito Decreto *Ne temere, De sponsalibus et matrimonio*, iuxta quod iurisdictio Ordinariorum et parochorum, circa adsistentiam matrimoniis praestandam, facta est omnino territorialis.

Re quidem vera quoad parochos qui in territorio aliis parochis assignato subditos sibi habent, decisum est etiam a S. C. Conc. in *Romana et aliarum, Dubiorum circa decretum de sponsalibus et matrimonio*, die 1ª Februarii 1908, eos valide matrimoniis subditorum adsistere; nam proposito dubio IX: « Ubinam et quomodo parochus, qui in territorio aliis parochis assignato nonnullas personas vel familias sibi subditas habet, matrimoniis adsistere valeat », responsum fuit: « Affirmative, quoad suos subditos tantum, ubique in dicto territorio, facto verbo cum Sanctissimo ». Sed haec resolutio, quoad tum validitatem cum liceitatem, iuribus parochorum territorialium officere non videtur; qui ideo, iuxta cit. decretum *Ne temere*, valide semper in propria paroecia, et licite quoque, praehabita menstrua alterutrius contrahentis commoratione, matrimoniis fidelium etiam exemptorum adsistere videntur.

Quapropter cum quaestio de praefata duplici iurisdictione in Indiis Orientalibus, quod spectat ad novas dispositiones decreti *Ne temere*, orta fuerit inter Archiepiscopum Bombayensem et Episcopum Damanensem, in generali conventu S. C. Conc. habito die 27 Iulii 1908 in *Romana et aliarum*, propositum est dubium VIII: « Utrum subditi dioecesis Damanensis, in dioecesi tamen Bombayensi commorantes, et e converso subditi dioecesis Bombayensis degentes in dioecesi Damanensi, ut validum et licitum ineant matrimonium, teneantur se sistere dumtaxat coram parocho personali, vel possint etiam coram parocho territorii »; cui dubio EE. PP. responderunt: *Dilata.*

Verum tum hodiernus Archiepiscopus Goanus, Patriarcha omnium Indiarum Orientalium honoris causa, nomine etiam Ordinariorum Provinciae Ecclesiasticae Goanae, tum, ex altera parte, praefatus Archiepiscopus Bombayensis ab H. S. C. iteratis precibus petiverunt ut quaestio dirimeretur; et Goanus Archiepiscopus notitias quoque locorum et personarum exposuit, pro quibus duplex iurisdictio viget: ideoque, ut mens erat S. Congregationis Concilii, quaestio quoad omnes eius generis dioeceses in Indiis Orientalibus suscepta est definienda.

Ad quam rem in plenario conventu huius S. C. de disciplina Sacramentorum, habito die 27 mensis Maii 1910 sequens dubium solvendum propositum fuit:

Utrum degentes in locis Indiarum Orientalium in quibus viget duplex

iurisdictio, ut validum et licitum ineant matrimonium, teneantur se sistere dumtaxat coram parocho personali, vel possint etiam coram parocho territorii.

Et Emi ac Rmi Patres, re mature perpensa, proposito dubio respondendum censuerunt:

Attentis peculiaribus circumstantiis in casu concurrentibus, affirmative ad 1.am partem, negative ad 2.am, facto verbo cum SSmo.

Facta autem SSmo relatione de omnibus a R. P. D. Secretario eiusdem S. C., in audientia diei 29 Maii 1910, Sanctitas Sua Emorum Patrum decisionem approbare et confirmare dignata est.

Datum ex aedibus S. C. de disciplina Sacramentorum, die 2 mensis Iunii anno 1910.

D. Card. Ferrata, *Praefectus.*

L. ✠ S.

Ph. Giustini, *Secretarius.*

S. CONGREGATIO DE RELIGIOSIS

DUBIA CIRCA INTERPRETATIONEM DECLARATIONUM

diei 7 Septembris 1909.

Cum nonnulla dubia exorta fuerint circa rectam interpretationem Declarationum huius Sacrae Congregationis de Religiosis, d. d. 7 Septembris 1909, quoad articulum VI, Decreti *Auctis admodum*, eorum solutio ab hac eadem Sacra Congregatione expostulata fuit, nimirum:

1. Utrum praedictae Declarationes respiciant tantum Domus Religiosas studiorum solius Italiae, an etiam, eas ubique terrarum constitutas

2. Utrum eisdem Declarationibus sese conformare debeant eae tantum Congregationes Religiosae, in quibus emittuntur vota, an etiam illae, quibus alumni ligantur simplici promissione perseverantiae, ut apud Eudistas.

3. Utrum, contracto vacationum tempore, et pressius aucto studiorum conatu, totus Theologiae cursus tribus tantum annis comprehendi possit; an potius per quatuor integros annos academicos, scilicet per quadraginta quinque menses integros, computatis vacationibus trium priorum annorum, semper protrahi debeat.

Et Sacra eadem Congregatio, re mature perpensa, respondendum censuit, prouti respondet:

Ad 1. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.
Ad 2. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.
Ad 3. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.
Contrariis quibuscumque non obstantibus. Romae, die 31 Maii 1910.

Fr. I. C. Card. Vives, *Praefectus.*

L. ✠ S. F. Cherubini, *Subsecretarius.*

SACRA ROMANA ROTA

SEGUSINA *(Susa).*

IURIS CANENDI MISSAS ADVENTICIAS.

Pio PP. X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno septimo, die 5 Martii 1910, RR. PP. DD. Ioannes Prior, Ponens, *Aloisius Sincero et Fridericus Cattani,* Auditores de Turno, *in causa* Segusina, Iuris canendi missas adventicias, *inter Petrum Viglione rectorem Ecclesiae a suffragio appellantem, repraesentatum per legitimum procuratorem Vincentium Sacconi advocatum et Antonium Tonda Praepositum Ecclesiae Cathedralis appellatum, repraesentatum per legitimum procuratorem sacerdotem Antonium Lombardi advocatum, sequentem definitivam tulerunt sententiam.*

Funera in civitate Segusina celebrari olim consueverunt in Ecclesia Gratiarum, Cathedralis Ecclesiae adiutrice, quae veteri urbis coemeterio adiacebat. Quum vero, anno 1890, auctore Municipio, procul ab urbe translatum fuisset coemeterium, aliam oportuit destinari ecclesiam, ubi Praepositus Ecclesiae Cathedralis, qui et munere parochi fungitur in eadem ecclesia, funera commodius persolvere posset. Ad hunc finem delecta fuit Ecclesia Sancti Caroli, cui tamen nonnisi paucos annos haec servitus imposita manebat, cum Municipio praesertim haud idonea sit visa.

Cum insisteret ex una parte auctoritas municipalis ut missae funebres, adstante corpore, in Ecclesia Cathedrali celebrarentur, ex alia vero obstaret eiusdem Ecclesiae Capitulum, statuit Episcopus Rosaz ut, stipe fidelium collata, nova erigeretur Ecclesia a Suffragio, cuius finis in litteris eo tempore exaratis sic describitur: « Mentre servirà alle funzioni « funebri di questa città, sarà ad un tempo come un santuario alla « Madonna del Suffragio ».

Huic Ecclesiae feliciter erectae praefectus fuit Rev. D. Petrus Viglione, qui illam usque ad hodiernum diem administravit. Per quinque circiter annos, vivente Episcopo Rosaz, non est ausus missas cantare adventicias, de quibus in praesenti quaestione agitur. Idem Episcopus, enim, decreto anni 1885 declaraverat, vigere Segusii consuetudinem, qua prohibebatur rectores ecclesiarum non-parochialium huiusmodi missas cantare irrequisito parocho. Contra hoc decretum rectores praedicti recursum habuerunt ad Sacram Congregationem Concilii, quae respondit, die 29 Maii 1886: « Dilata et coadiuventur probationes quoad praescriptionem ». Quo habito responso, Praepositus Peynetti haud ulterius prosecutus est litem.

Mortuo Episcopo Rosaz, Rev. D. Viglione petenti ut sibi missas praefatas inconsulto parocho canere liceret, annuit Episcopus hodiernus, qui simul eumdem admonuit de querelis, quas verisimiliter Praepositus moturus esset. Reapse instituit ipse actionem in Curia Segusina, quae sententia die 20 Iulii an. 1901 prolata ius missas dictas canendi sacerdoti Viglione, Ecclesiae a Suffragio rectori, adiudicavit. Appellatione interposita ad Sacram Congregationem Concilii, causa delata fuit ad Sacram Romanam Rotam, quae proposito dubio: - An constet de iure sacerdoti Viglione, rectoris Ecclesiae a Suffragio, canendi Missas adventicias, etiam funeraticias, absque parochi licentia in casu? - die 6 Aprilis 1909 negative respondit. Cum haec sententia rotalis non fuerit confirmatoria alterius sententiae in eadem causa editae, sacerdos Viglione, iure suo utens, ad normam *can. 33, n. 2 Legis Propriae S. R. Rotae* ad proxime sequentem turnum rotalem appellavit, et quaestio hodie dirimenda proponitur sub dubii formula:

« An confirmanda vel infirmanda sit sententia rotalis in casu? »

In sententia prioris instantiae tria praecipue fundamentum praebent solutionis in Praepositi favorem editae:

1.° Conditio iuridica Ecclesiae Cathedralis, qua refundebatur in sacerdotem Viglione onus probandi;

2.° specialis dependentia Ecclesiae a Suffragio ab Ecclesia Cathedrali;

3.° praesumptio de existentia consuetudinis in favorem parochi Ecclesiae Cathedralis.

Sacerdos Viglione contenderat sibi iuris regulam assistere, quia Decretum *Urbis et Orbis* diei 10 Decembris 1703 sibi uti rectori ecclesiae non-parochialis ius canendi missas adventicias indubie tribuit, ac proinde conclusit onus probandi contrarium spectare ad adversarium.

Priores iudices, vero ius commune Praeposito assistere declararunt.

« Nam Ecclesia cathedralis, aiebant, prae aliis ecclesiis etiam parochialibus, « sibi vindicat quamdam potiorem auctoritatem, et quasi dominium in « ecclesias inferiores, quod deducunt doctores *ex cap. 2 de cappellis « monach.*, cuius *summarium* statuit: - " Si Ecclesia non cathedralis vin- « dicat sibi ius in alia ecclesia, obtinebit solum quoad ea, quae pro- « bavit sibi deberi praescriptione aut alio legitimo modo ". Item ex capite « finali de off. Archidiaconi. Equidem universae aliae ecclesiae dioecesis « in Cathedrali recognoscere et revereri debent veluti suam *matricem* « suum caput: unde id iuris tantum adversus Cathedralem sibi repetere « valent, quae legitimo titulo acquisivisse demonstrant; quare veluti « iure non decrescendi, cathedrali competunt iura alteri ecclesiae certe « non acquisita ».

Et inferius, post recitatas aliquorum doctorum sententias et decisiones rotales, in quibus affirmatur principium, quod *Ecclesia Cathedralis fundatam habet intentionem super subiectione aliarum dioecesis ecclesiarum,* haec de privilegiata Ecclesia Cathedralis conditione subdunt: -

« .... haec enim praerogativa competit Ecclesiae Cathedrali, non qua- « tenus est ecclesia quaedam parochialis, habens sua iura et suos fines, « non secus ac aliae parochiae, sed quia est ecclesia Episcopi et veluti « parochia totius dioecesis et aliarum ecclesiarum matrix et caput ».

« In praesenti actione autem effectus huius praerogativae est ut « Praepositus Ecclesiae Cathedralis relevetur ab onere probandi ut con- « siderat Schmalzgrueber *in tit. de cap. monach. n. 17*, aiens, quod *Ecclesia « Cathedralis, - fundatam habet intentionem super subiectione ecclesiarum « infra fines dioecesis suae sitarum* », et proinde relevatur ab onere probandi et istud reiicit in adversarium.

De speciali dependentia Ecclesiae a Suffragio haec inter alia habet sententia iam data:

« ..... ex sua origine, effecta est coadiutorialis et auxiliaris Ecclesiae « Cathedralis propter eam potissimam causam, ut ibi libere et commode « absolverentur funera fidelium parochianorum: quare qualiscumque « independentia ab Ecclesia Cathedrali aliena est ab eius destinatione, « et deordinaret exercitium cultus divini ».

De consuetudine, vero, aiunt, iudices: « ..... quamvis haberi non « possit plene probata, eo maxime quia testes non fuerunt iudicialiter « excussi, nihilominus, attentis praecipue praescriptionibus synodalibus « praesumptio oritur favens Praeposito, quae reiicit in contradictores « onus probandi quod in contrarium asseritur ».

Iudices in praesenti instantia ab onere probandi relevandum esse censuere Sacerdotem Viglione, Ecclesiae a Suffragio rectorem, ratione iuris

communis in decreto *Urbis et Orbis* an. 1703 statuti, cui iuri in casu haud praevalere duxerunt quamcumque privilegiatam conditionem iuridicam praerogativas Ecclesiae Cathedralis consequentem, qua, stante controversia inter ipsam et ecclesiam inferiorem, onus probandi in hanc refundere posset: et speciatim, principium ex variis doctoribus et decisionibus rotalibus allatum, quod *ecclesia Cathedralis fundatam habet intentionem in iure super subiectione aliarum dioecesis ecclesiarum*, quamvis in se certissimum sit, et multoties ab Hoc Sacro Ordine repetitum, idque tempore immediate subsequente promulgationem Decreti *Urbis et Orbis* anni 1703, tamen, actioni praesenti applicari non posse declarant, ob motiva, quae nunc sunt explicanda.

Principium a Summario, *cap. Dilectus 2, de cap. Monach.* praecipue deductum, et verbis sive Fagnani, sive decisionum rotalium, in priori sententia enunciatum. - « Ecclesia nulla praeter ecclesiam Cathedralem « fundat intentionem suam de iure super subiectione alterius ecclesiae, « etiam fundatae intra limites suae paroeciae, praeterquam ad iura paro- « chialia » - duplex assertum continet, uti de propositione exclusiva generaliter docet dialectica; affirmativum aliud, nempe, - « Ecclesia Cathedralis fundat suam intentionem de iure super subiectione alterius ecclesiae etiam quoad iura non parochialia »: et aliud negativum, - « Nulla alia ecclesia fundat suam intentionem de iure super subiectione alterius ecclesiae praeterquam in ordine ad iura parochialia ». Qua facta distinctione, notarunt PP. Auditores quod in nulla ex decisionibus rotalibus in sententia appellata citatis, sive scilicet in illa magistrali coram Coccino, *Dec. 552, part. 5, Recen.;* sive coram Lancetta, *Dec. 784 et 988;* sive coram Molines, *Dec. 990, tom. 4.;* sive denique coram Ansaldo in *Bisinianen.-Praeeminentiarum.Dec. 483, tom. 5*, in nulla ex istis decisionibus applicatur principium supradictum quoad eius partem affirmativam, sed solummodo quoad partem excludentem et negativam. Siquidem in nulla ex allatis decisionibus agitur quaestio de iuribus Ecclesiae Cathedralis, sed principium in medium adducitur ad excludendam praetensionem Ecclesiae Cathedrali inferioris, quae iura quaedam sibi vindicaret super altera ecclesia intra limites suos posita. Frustra, igitur, in huiusmodi decisionibus Sacrae Romanae Rotae quaereretur explicatio de effectibus positivis talis principii, quatenus iura Cathedrali propria affirmat.

Considerantes, deinde, latum positivum praefati principii, seu partem affirmativam, prouti ex Schmalzgrueber in priori sententia refertur: « Ecclesia Cathedralis fundatam habet intentionem super subiectione « ecclesiarum intra fines dioecesis suae sitarum » notarunt insuper PP.

terminum « Ecclesia Cathedralis » ambiguum esse, qui proinde iuxta materiam subiectam intelligi debet. Uti scribit Barbosa, *Appellativ. 85:* « Ecclesiae Cathedralis appellatione quandoque solus Episcopus, quan- « doque solum Capitulum, quandoque utrumque significatur, importat « etiam Collegium clericorum: item importat quid diversum ab Epi- « scopo, ut per multa exempla percurrit Feder. de Senis, *cons. 296 etc.* ». Sicut Ecclesia Romana significat quandoque solum Summum Pontificem, ita titulus Episcopi ponitur quandoque pro ipso Episcopo.

Materia vero subiecta relate ad dictum principium positivum est iurisdictio ordinaria Episcopi supra totam dioecesim, ita ut « Ecclesia Cathedralis » in casu significet solum Episcopum. Hoc liquet ex iis, quae habet Bourlemont *in Decis. 469, n. 1 et 23, part. 19, tom. 2,* ubi de eodem principio agit: « Altera (regula) scilicet, nulla Ecclesia, excepta « matrice, seu Cathedrali..... fundat de iure intentionem in subiectione « aliarum ecclesiarum inferiorum, nisi quatenus illam probet ex iure « speciali vel praescriptione ex text. *cap. Dilectus, 2, de cap. Monach.,* « ubi communiter Canonistae et approbata per Rotam *in Decis. 552,* « *n. 11,* per tot. *part. 5, tom. 2, Recent.* - et (Decisio videlicet magistralis, « de qua in sententia appellata) repetit. inter Coccin., *Decis. 2089, n. 10* « *et seq.* » De eadem regula prosequitur n. 23: « Nec ex quo est Colle- « giata, et sic inferior Ecclesiae Cathedrali, viget *regula obiecta in prin-* « *cipio,* quod non habeat subiectas alias inferiores, nisi ex iure speciali « vel praescriptione,..... tum quia non praetendit *in ecclesias inferiores* « *subiectionem et iurisdictionem, in quibus terminis, et ad quem effectum* « *loquitur Text. in dicto cap. Dilectus 2, de cap. Monach. et Doctores,* « *illum commentantes.....,* sed tantum praetendit praeeminentiam in fun- « ctionibus ecclesiasticis etc. ». Doctores igitur commentantes praedictum *cap. de cap. Monach.,* secundum hanc decisionem rotalem, regulam seu principium interpretantur de *iurisdictione in omnes dioecesis ecclesias.*

Ipse Ansaldus, loquens de Decisione, quam dedit in *Bisinianen.-Praeeminentiarum,* eamdem principii interpretationem confirmat. In *Gerunden. - Anniversariorum* 14 Maii 1710, dicit: « In reliquis *plenarie* « *subiaciebant Episcopo, secundum eam potentiorem iurisdictionem, quam* « compatibiliter in ceteris *fovet Episcopus* etiam cum Praelatis inferio- « ribus, ex plene firmatis in *Toletan.-Iurisdictionis* etc., *et faciunt tra-* « *dita, seu disputata et explicata in Bisinianen.-Praeeminentiarum* 10 Fe- « bruarii currentis coram me ». Item Krimer S. I., *in tit. 36 de relig. domib. n. 3021:* « *Omnes textus, in quibus fundatur haec ecclesiarum et* « *monasteriorum in iure communi subiectio,* relate ad Episcopum seu

« Ordinarium loci, *loquuntur de Episcopo ac potestate iurisdictionis epi-*
« *scopalis:* et nihil horum est in parochis relate ad ecclesias intra
« fines parochiae ».

Iamvero, Episcopus solus huiusmodi iurisdictionem ordinariam in omnes dioecesis ecclesias possidet. Capitulum enim, vivente Episcopo, nullam habet in dioecesi iurisdictionem. Rota, *Decis. 217, n. 2, part. 1. Recen. Firmana-Beneficii* - coram Lugdunen., Leuren. *For. Benef. de Pot. Cap., qu. 471,* et auctores passim. Si nec Capitulum talem iurisdictionem possidet, multo minus illam habet parochus Ecclesiae Cathedralis.

In antiquissimo iure, utique, vicarii nati Episcopi, sive in temporalibus sive in spiritualibus, erant Capituli dignitates, Archidiaconus et Archipresbyter. De Luca, *de Praeminentiis, diss. 20, n. 13 et 23.* Sed iamdiu ante Concilium Tridentinum utplurimum abrogata est per consuetudinem contrariam huiusmodi iuris dispositio, ita ut delegatus Episcopi ad iurisdictionem in tota dioecesi exercendam sit solus Vicarius generalis ab Episcopo nominandus. Scribit De Luca, *de Praeeminent. disc. 20, n. 14:* « Istae autem dignitates non sunt amplius in usu,
« unde Archidiaconus et Archipresbyter hodierni dicuntur tales abusive,
« aliquas prioris dignitatis reliquias retinentes quoad caeremonialia tan-
« tum, ut ceteris allegatis habet Lotterius, *de Benef. lib. 1, qu. 16, n. 107*
« *cum seqq.;* Sanchez, *de Matrim. lib. 3, disp. 27 in fin.* ». Hodiernum ius commune quod attinet, nec Capitulum, nec ulla ipsius Dignitas vel membrum actualiter iurisdictionem episcopalem participat, Episcopo ipso vivente.

Commentaria, deinde, Doctorum in dictum *cap. Dilectus 2, de cap. Monach.* clare ostendunt Summarium eiusdem Capitis nonnisi de Episcopo intelligi posse. Non erit abs re quorundam saltem illorum hic verba referre. Ita Barbosa, *in cap. Dilectus de cap. Monach.* Ad verba, « Sit in parochia vestra sita etc. Notatur ad hoc quod quaelibet Ecclesia,
« eo quod est in aliqua dioecesi constituta, Episcopo illius subiecta
« debet esse, nisi exempta probetur ». Similiter Krimer, *de cap. Monach., n. 3048.* - « Ex hoc deducitur quod quaevis ecclesia eo ipso quod est
« in aliqua dioecesi constituta, Episcopo illius subiecta debet esse, nisi
« exempta probetur.... ». Pirrhing, *in idem cap. Dilectus.* - « Ex eo quod
« Ecclesia aliqua..... sit posita intra fines alicuius parochiae, non recte
« infertur illam esse subiectam eidem parochiae, neque haec habet inten-
« tionem fundatam in iure communi super subiectione ecclesiae sitae
« intra fines illius..... Nec obstat c. *Constitutus* supr. *de relig. domib.* Nam
« *loquitur de Episcopo,* sive de Ecclesia Cathedrali, non de inferiore, et

« nullibi reperitur iure expressum, quod in hoc cap. *(Dilectus)* a Syndico « S. Ceciliae allegatum fuit, de iure communi ecclesiam sitam in aliqua « parochia, subiectam esse eidem ». Item Schmalzgrueber, *de cap. Monach., n. 17,* cuius verba in sententia appellata citantur: « Ad 2 textus illi « loquuntur de Episcopo et Ecclesia Cathedrali, quae ut tit. praec. n. 5, « dictum est, fundatam habet intentionem supra subiectione ecclesiarum « intra fines *dioecesis suae* sitarum ». In praecedente titulo, ad quem « refert auctor, sub n. 4, rationem assignat huius fundatae intentionis: « Episcopus hoc ipso quod constat illam in dioecesi eiusdem sitam « esse, super eius subiectione intentionem, et praesumptionem in iure « communi habeat..... Ratio est, quia iurisdictio Ordinarii per totam « dioecesim iuris praesumptione extenditur, cons. omnia complectitur « quae ab eadem non probentur exempta ».

Unde haud mirum si Commentatores antiquissimi Decretalium, uti Innocentius IV, Hostiensis, Ioannes de Andrea, in hoc *cap. Dilectus de cap. Monach.*, post recitatum Summarium, in toto commentario ne verbum quidem faciunt de Ecclesia Cathedrali, sed de Episcopo eiusque iuribus constanter loquuntur: et comparatio quae notatur in Decisionibus Sacrae Rotae et auctoribus recentioribus inter Ecclesiam Cathedralem habentem fundatam in iure intentionem super subiectione aliarum ecclesiarum etiam quod iura non-parochialia ex una parte, et ex alia ecclesiam inferiorem habentem in iure similem fundatam intentionem relate ad sola iura parochialia, in hisce supradictis antiquis auctoribus magis concrete exponitur, et dicunt: « Episcopus potest petere in genere « iura episcopalia, et sacerdos iura parochialia », quin ulla mentio fiat de « Ecclesia Cathedrali ». Innocentius habet: « ..... (et similiter) haec « adiectio admittitur ubi multa sunt iura eiusdem iuris vel consuetudi- « nis, sicut est quando *Episcopus petit aliqua iura episcopalia, et postea « subiicit generalem clausulam, scilicet ad omnia alia ad ius episcopale « pertinentia,* vel etiam consimilia, i. e. quae a iure vel pacto vel consue- « tudine generali, provinciae si agit Archiepiscopus, vel dioecesis si agit « Episcopus, statuta sunt, ut sint de iure episcopali..... et *eodem modo « sacerdos potest petere iura parochialia* ».

Hostien. *in cap. Dilectus:*

« ..... Facta oppositio locum habet tantum, quando ea iura, quae « possidentur, de iure communi pertinent ad hominem illius ordinis, « cuius est ille, qui possidet, puto *Episcopus iura episcopalia possidet « in sua dioecesi, Sacerdos iura parochialia in sua parochia* ».

Ioannes de Andrea, *cap. Dilectus:*

« Haec adiectio admittitur ubi multa petuntur et diversa capitula,

« quae eiusdem iuris et conditionis sunt, ut quando *Episcopus petit iura* « *episcopalia*, specificando duo vel tria, et *postea subiicit clausulam* « *generalem dicens, et omnia alia consimilia*, ut hic dicit, vel ad ius « episcopale pertinentia, id est, quae mihi debentur a iure vel pacto, con- « suetudine etiam generali provinciae si Archiepiscopus agit, vel dioe- « cesis si agit Episcopus..... et *eodem modo Sacerdos potest petere iura* « *parochialia* ».

Abbas antiquus *in idem cap. Dilectus:*

« Unde dicit secure (Innocentius) quod haec, quae exprimuntur, « *spectant ad Episcopum de iure communi, et intra iura episcopalia com-* « *putantur* ut supra de offic. ordin. conquerente. *In iure autem paro-* « *chiali* ut in decimis..... dici potest quod *minor ecclesia subdit matrici* « ecclesiae ».

Antonius de Butrio *in cap. Dilectus:*

« Dicunt auctores quod hic non probatur de iuribus episcopalibus, « quia iura erant parochialia, et *vindicabantur ut parochialia, licet in facto* « *et de facto essent episcopalia* ».

Panormitanus, *in idem cap. Dilectus:*

« Quatenus Glossa pro isto iure alleg. in text. adducit c. *Constitutus* « *de relig. domib.*, videntur velle quod ista allegatio sit vera, et sic de « iure communi ecclesia matrix, i. plebanatus, vel alia parochialis, fundet « intentionem suam super subiectione Ecclesiae intra parochiam. Sed « Doctores communiter impugnant istam glossam. Nam c. *Constitutus* « *loquitur de Episcopo, et non de Ecclesia inferiore.* Ideo dicit Innoc. « se ignorare ubi sit illud ius allegatum in text., imo contrarium videt « expressum in cap. fin. de Archidiacon. ».

Petrus de Ancharano, *in cap. Dilectus:*

« *Cum petitur ius episcopale, ius parochiale* vel ius archidiaconale « quia ista habent fines limitatos, et specificatos a iure, admittitur petitio « generalis..... quia sub verbo (similium) comprehenduntur omnia alia, « quae a iure sunt expressa, et *hoc verum quando cum Episcopus ista* « *petit, vel Rector parochiae iura parochialia....* Si autem ille qui de iure « communi non habet intentionem fundatam, peteret talia, debent omnia « specificari, quia non habet ius commune pro se ».

Principium igitur, quod « Ecclesia Cathedralis fundatam habet inten- « tionem in iure de subiectione aliarum dioecesis ecclesiarum », signi- ficat, ut verba repetam Barbosae superius citata: « Ecclesia, eo ipso « quod est in aliqua dioecesi constituta, Episcopo illius subiecta debet « esse, nisi exempta probetur ».

Praepositus Capituli in casu, quatenus parochus est Ecclesiae Ca-

thedralis, non habet sibi delegatam episcopalem iurisdictionem, neque in praesenti causa nomine Episcopi, cuius immo decretum illi contrarium fuit, sed proprio nomine agit, quatenus actualem animarum curam gerit in parochia cathedrali. Nam apprime distinguendum est inter parochiam cathedralem et Ecclesiam Cathedralem, quatenus haec est totius Episcopatus parochia. Ut ait Frances, *cap. 21, n. 66, 67:* « Neve detur locus « ambiguitatibus dicas breviter distingui Parochum Ecclesiae Cathedralis « et parochiam, ab ipsamet Ecclesia Cathedrali, quatenus est Parochia « totius Episcopatus, ita ut Parochus nihil iuris habeat in alienos sub- « ditos, cum suos limites habeat, atque ea ratione alienis subditis Sacra- « menta non potest administrare, vel curam exercere in aliena parochia: « ut ex Sacra Congregatione Concilii in *Eugubina,* 20 Sept. 1628, refert « Barbosa, *de offic. et pot. parochi, cap. 19, n. 34* ».

Nec quidquam conferunt ad probandam prilegiatam conditionem iuridicam Ecclesiae Cathedralis, de qua in themate, responsa S. C. Concilii in *Novarien.* et *Romana* et *Bredanen.,* in sententia priore citata, vel alia similia eiusdem Sacrae Congregationis, quibus declaratur Ecclesiae Cathedrali competere ius administrandi Sacramenta extraneis, eosque funerandi et sepeliendi: cum tale ius non competat Ecclesiae Cathedrali ratione praerogativae sibi propriae, seu ratione praecise cathedralitatis: nam idem ius et aliis ecclesiis principalibus attribuitur respectu ecclesiarum inferiorum in oppidis dioecesis, ut notatur relate ad ius funerandi et sepeliendi in responso Sacrae Congregationis Concilii in *Romana* et *Bredanen.,* 27 Aug. 1904 ad quod refertur in sententia appellata: « Spectat ad paro- « chum Ecclesiae Cathedralis seu ad *Ecclesiam principalem loci,* salvis « consuetudinibus et conventionibus particularibus ». Et respectu administrationis Sacramentorum constat ex Decis. Rotali coram Ansaldo, *Bisinianen. Praeeminentiarum* cuius fragmentum aliquod in priori sententia citatur: « Mirifice comprobat (matricitatem videlicet ecclesiae in casu) « hoc ipsum quod exteri, vel transeuntes, vel venientes ad habitandum in « praedicto loco, vel oppido Lutiorum, Sacramenta suscipiunt ab Archi- « presbytero eiusdem Ecclesiae S. Mariae: id enim non solum arguit « respectu ad alias ecclesias matricitatem, ut tradit Pignatelli, *cons.* « *109 etc.* Verum quoque praebet *similitudinem in parvo oppido ad illud* « *quod praticatur in civitatibus erga Cathedralem,* ubi pariter hospites « et advenae non habentes fixam parochiam ab eadem Cathedrali « tamquam a communi matre recipiunt Sacramenta per Gloss. in c. in « nostra de sepult. ».

Sicut ista praeeminentia super ecclesia parochiali inferiore in peragendis functionibus parochialibus non arguit praesumptionem iuris in

favorem ecclesiae principalis in oppido dioecesis respectu celebrationis functionum sacerdotalium in ecclesia simplici, ita nec in favorem ecclesiae cathedralis respectu earumdem in civitate episcopali. In supradictis enim responsionibus S. C. notandum est agi de iuribus parochialibus, quae, in se spectata, de iure communi omnibus parochis litigantibus aequaliter competebant, et cum dubia exorta fuerint de exercitio eorumdem iurium, sive ratione territorii parochialis, sive ratione domicilii fidelium, congrue decidendi regula desumpta est a maiore vel minore ecclesiarum dignitate. At in casu praesenti quaestio fit de celebratione functionum sacerdotalium in ecclesia simplici, quae ex iure communi nonnisi rectori eiusdem attribuitur. Nec dici potest in favorem ecclesiae cathedralis esse praesumendum respectu dictarum functionum, quia matrix et caput est omnium dioecesis ecclesiarum: nam matricitas ecclesiae cathedralis propria non est illa strictiori sensu dicta, quae includit dependentiam ecclesiae inferioris, sive totalem ut in ecclesia mere adiutrice, vel etiam illam partialem quae saepius habetur in ecclesia parochiali ex parochia matrice per divisionem oriunda (Cfr. De Luca, *Summa Praeeminent. n. 14, 15, 16*).

Verum quidem est Praepositum, actorem in casu, praetendere omnimodam Ecclesiae a Suffragio dependentiam ab Ecclesia Cathedrali: at huiusmodi praetensio est ipsi probanda ex actis et allegatis (nec probata dici potest, ut infra videbimus), ac proinde ipsi suffragari nequit in limine litis ad onus probandi in adversarium reiiciendum.

Ecclesia Cathedralis, utique, quatenus est, ut ita dicamus, parochia totius Episcopatus, cum Episcopo veluti parocho generali, qui sua iurisdictione complectitur omnes dioecesis ecclesias, a praecripto Decreti *Urbis et Orbis* an. 1703 aliquatenus excipitur, in quantum Episcopo competit usum moderari facultatum sacras functiones non-parochiales complendi, quas rectoribus ecclesiarum non-parochialium idem Decretum tribuit. Nam ut optime notat sententia appellata ex Institutione Benedicti XIV super dicto *Decreto 105, cap. V, n. 94:* « Ex his, quae hucusque « dicta sunt, facile deprehenditur Sacrae Congregationi, dum parochos « inter et Sodalitates dissidia componeret, eam non fuisse mentem, ut « Episcoporum iurisdictionem infringeret, aut ipsos impediret, ne umquam « a decretis ipsis recederent, etiamsi legitima causa interveniat, et dioe- « cesis utilitas aliud exposcere videatur ».

At similis exceptio non afficit Parochum Ecclesiae Cathedralis cum sua parochia limitata, quum fini ipsi obstaret eiusdem decreti, quod, ut in eodem decreto declaratur, editum fuit « ad debitum imponendum « finem controversiis, quae inter Parochos et Confraternitates saecula-

« res, earumque Cappellanos et Officiales, super iuribus parochialibus « et functionibus ecclesiasticis, nonnullisque praeeminentiis seu praero- « gativis, frequenter oriri solent ». Quum, vero, principium invocatum de fundata intentione Ecclesiae Cathedralis super subiectione aliarum ecclesiarum, non solum ecclesias intra limites Parochiae Cathedralis erectas, sed aeque omnes dioecesis ecclesias respiciat, si parochus Ecclesiae Cathedralis non subiicieretur decreto sicut alii parochi, largus omnino relictus fuisset campus ipsis controversiis, ad quas finiendas promulgatum fuit decretum. Et nullibi sane, quod maxime attendendum est, in praxim deducta fuisse videtur talis exceptio favore parochi Ecclesiae Cathedralis. Ceterum, sententia ipsa appellata, dicit: « ne a parocho « quidem Ecclesiae Cathedralis prohiberi possunt sive sodalitates sive « simplices rectores quominus compleant functiones non-parochiales ad « normam citati Decreti *Urbis et Orbis*, et Episcopo tantummodo com- « petit potestas moderandi earumdem usum ».

Concludendum, igitur, parochum Ecclesiae Cathedralis nullo speciali privilegio frui in praesenti actione, atque, si iura praetendit in ecclesiam intra limites parochiae Cathedralis sitam, id solum, praeter iura parochialia, obtenturum fore, quod ex titulo aliquo legitimo sibi competere probare possit.

Duae remanent quaestiones dirimendae, quae de facto potiusquam de iure aguntur:

1.° An probaverit Praepositus Ecclesiam a Suffragio dependentem esse ab Ecclesia Cathedrali?

2.° Quatenus negative, an probaverit in civitate Segusina vigere consuetudinem, vi cuius fas non est rectoribus ecclesiarum non-parochialium canere missas adventicias sine venia parochi?

Quod primam spectat, si probetur a Praeposito, qui Sacerdotem Viglione in ius vocaverat, Ecclesiae a Suffragio omnimoda dependentia ab Ecclesia Cathedrali, quaestio principalis de missis adventiciis solvi deberet in favorem Praepositi, qui nullam haberet necessitatem invocandi consuetudinem iuri communi derogantem, cum ipsum ius commune parocho facultatem conferat, non solum de missis adventiciis disponendi, sed et omnia ordinandi sacra celebranda in ecclesia adiutrice, quae ab Ecclesia parochiali omnino dependet, et cum ipsa unam formalem ecclesiam constituit.

Praepositum, tamquam Parochum Ecclesiae Cathedralis, ius habere in Ecclesia a Suffragio funera praesente cadavere celebrandi ambigi nequit. Finis enim partialis erectionis ecclesiae hic praecise erat, uti liquet ex documento, quo invitabantur fideles, ut stipem erogarent ad novam

ecclesiam aedificandam: « S. E. Mons. Rosaz..... sta erigendo una bel-
« lissima chiesa, la quale, mentre servirà alle funzioni funebri di questa
« città, sarà ad un tempo come un Santuario alla Madonna del Suffra-
« gio ». Impositum fuit hoc onus ab Episcopo defuncto, et a Sacerdote Viglione admittitur. De huiusmodi onere nulla est inter partes controversia.

Seposito hoc onere, quod nullimode impedit quominus dicatur et sit libera et independens ecclesia praedicta - idem enim onus impositum fuit ecclesiae Sancti Caroli, quin ob eam rationem libertatem amiserit - desunt omnino signa dependentiae ex quibus colligi potest Ecclesiam a Suffragio mere coadiutorialem esse Ecclesiae Cathedralis.

Tabulae fundationis non habentur, ex quibus ecclesiae iuridica positio praecise determinari potest. Satis clare, tamen, elucet ex modo quo ab eius origine usque ad hodiernum diem administrata fuit. Ut verbis utar Card. De Luca in quaestione analoga: « Quoniam ista sit
« ambigua quaestio potius facti et voluntatis, quid scilicet in animo
« habuerit Ordinarius, quando ad hanc novam erectionem processit, unde
« propterea consuetudo et observantia, dummodo sit univoca et pacifica,
« recte attendenda videtur, quamvis non esset temporis considerabilis,
« non tamquam praescriptiva, sed tamquam interpretativa, iuxta quoti-
« dianam distinctionem in omni materia frequenter insinuatam » *(De Decimis, disc. 12, n. 1).*

Imprimis non fuit ex redditibus Ecclesiae Cathedralis erecta, ac proinde deest praesumptio dependentiae, quae ex hoc fonte erui posset. Ait Molines, *in Decis. 990, 3 Iul. 1705, tom. 4, n. 3 e 4:* « Probavit mox
« dictum Oratorium seu Cappellam S. Mariae fuisse erectam ex Christi
« fidelium oblationibus citra subiectionem quamcumque, ... eique tradi-
« tum fuisse gubernium et reddituum administrationem, quae omnia
« excludunt subiectionem, ad quam inducendam non sufficit ecclesiam
« fuisse erectam intra limites alterius ecclesiae, sed inter alias requiri-
« tur, quod sit dotata de redditibus et proventibus illius, ut ex pluribus
« firmat Valenzuel., *cons. 45, n. 50, lib. I.* - Rota, *Decis. 192, n. 7, part. 18,*
« *tom. 2.* Recent. et in *Firmana Iurisdictionis super mod. visitandi,* 20 Mar-
« tii 1702. Neque magis, coram me ». Cf. Schmalzg. *de cap. Monach. n. 16.*

Episcopus actualis declarat: « essere notorio a tutta Susa che le
« funzioni solite a celebrarsi nella Chiesa della Madonna del Suffra-
« gio, quale il Sacro Rosario..... Novene ecc. Tutte le altre funzioni non
« parrocchiali furono sempre dal M. R. D. Pietro Viglione, Rettore della
« detta Chiesa, celebrate, come celebransi tutt'ora, o per ordine e deter-
« minazione dello stesso fondatore M. Edoardo Rosaz o del Vescovo

« attuale, o per commissione libera e pubblica de' cittadini fedeli, *sciente* « *Canonico Praeposito et numquam contradicente,* e non già nè a sgravio, « nè in sussidio del medesimo Canonico Prevosto, il quale per altro non « ne abbisogna affatto ».

Ex decreto eiusdem Episcopi scimus onus suppeditandi sumptus ad sacra indicenda nec non ad omnia sarta tectaque tuenda Sacerdoti Viglione incumbere. Haec omnia facta, quae, si praescindamus parumper a re missarum adventiciarum, haud in dubium vocantur a Praeposito Ecclesiae Cathedralis, consistere nequeunt cum conditione Ecclesiae mere coadiutorialis. Ideo non dubitavit idem Episcopus asserere: « L' unico « peso adunque che gravita sulla Chiesa della Madonna del Suffragio a « favore della Chiesa Cattedrale parrocchiale è la servitù della levata dei « cadaveri, sì e come gravitava sulla Chiesa di S. Carlo nè più nè « meno ». Et in rescripto dato R. P. Petro Viglione, rectori Ecclesiae a Suffragio: « Noi intendiamo che l'Oratore sia Rettore con tutte le facoltà « inerenti al suo titolo. Del resto riteniamo che questa nostra intenzione « non sia altro che la continuazione dell'intenzione dell'immediato nostro « Antecessore di f. m. Edoardo Rosaz ».

Quamnam habeant vim huiusmodi declarationes, patebit perpendenti verba Ansaldi in saepe citata causa *Bisinianen. - Praeminentiarum, Decis. 483, n. 8:* « Ordinarius tamquam de iure optime informatus « habetur singulorum statuum suarum ecclesiarum ».

Quod Sacerdos Viglione per quinque circiter annos, seu vivente Episcopo Rosaz, nec missas adventicias cantavit, nec facultatem ad id postulavit, non probat ecclesiam suam dependere a Cathedrali, etiamsi ita iussisset Episcopus, cum alia ratio huius omissionis vel etiam iussionis Episcopi in promptu sit: et ex actibus aequivocis, a fortiori ex omissione aequivoca subiectio ecclesiae non probatur. Ut ait Molines, *Decis. 990, n. 8:* « Cum « dictus actus sit aequivocus, nullo modo concludit subiectionem, ut « generaliter respondit Rota in *Firmana Iurisdictionis,* 20 Martii 1702: « Provisiones coram me ». Scitum est enim eumdem Episcopum opinasse, prout in suo decreto an. 1885 declaravit, Segusii vigere ius consuetudinarium, quo in ecclesiis non-parochialibus prohibebatur sine venia parochi huiusmodi missarum cantus.

Assertum Revmi Praepositi Patroni, quod Ecclesia a Suffragio subrogata fuit Ecclesiae Gratiarum, quae totaliter ab Ecclesia Cathedrali dependebat, non solum non probatur, sed nullo nititur fundamento, cum praedicta Ecclesia Gratiarum, licet non amplius inserviat exequiis celebrandis, adhuc tamen pergat existere sicut prius, cum sua dependentia ab Ecclesia Cathedrali, ideoque subrogationi non est locus.

Recognita independentia Ecclesiae a Suffragio, regula iuris rectori eiusdem assistit, qua fundatam habet intentionem in iure communi, a Decreto *Urbis et Orbis* an. 1703 declarato, canendi missas adventicias sive pro vivis sive pro defunctis, nisi vetet consuetudo contraria. Ut ait Scarfantonius, *part. 3, addit. 22, n. 8 et 9:* « Et haec adeo de plano pro-« cedunt ut haec praeeminentia faciendi huiusmodi functiones sacras in « propria ecclesia, et canendi missas solemnes, non solum competit « parocho in sua ecclesia supra quemlibet alium, sed etiam simplici « rectori ecclesiae, sive Oratorii publici, supra parochum, intra cuius « iurisdictionis limites reperitur situata ecclesia vel Oratorium, ut pas-« sim declaravit Rota Romana, ac signanter in *Romana-Oratorii* etc. ». Idem confirmant variae responsiones Sacrae Congregationis Concilii, ut in *Reatina,* die 13 Iunii 1844 - *Marsorum,* die 25 Ian. 1858 - *Gallellinoren.*, die 29 Martii 1862.

At si Praepositus probaverit vigere Segusii consuetudinem immemorabilem ab ipso invocatam, qua fas non est rectoribus ecclesiarum non-parochialium canere huiusmodi missas, non est dubium quin et ipsa nova ecclesia a Suffragio eadem consuetudine ligari dicendum sit. Nam, ut ait Panormitanus, *in cap. Dilectus de cap. Monach.* ad verb. generaliter servetur consuetudo: « consuetudo generalis alicuius loci extenditur ad eccle-« siam particularem, habentem illam qualitatem, quae regulariter est in « aliis ecclesiis eiusdem loci ». Et Petrus de Ancharano, *in idem cap..... n. 8:* « una ecclesia non debet declinare a generali consuetudine alia-« rum..... ut not. subtiliter Innocentius s. de offic. Archidiaconi ». Unde parum refert, praesentem actionem quod attinet, utrum sacerdos Viglione in sua ecclesia missas adventicias cantaverit vel non, cum dicta ecclesia nonnisi paucos annos ante inceptam hanc litem exstiterit.

Processus suppletorius de huiusmodi consuetudine pro praesenti causae instantia habitus est Segusii, in quo interrogationes porrectae testibus formiter excussis ab utraque parte productis, ad factum existentiae consuetudinis in civitate Segusina restringebantur. Neque indagandum censuere PP. quid de more fiat respectu cantus missarum adventiciarum in aliis partibus huius dioecesis: cum civitas ipsa Segusina propriis consuetudinibus gaudere possit, et ceteroquin testimonia allata nullum relinquant dubium, quod solutione indigeat per inquisitionem ad loca circumstantia extensam.

Ex serie testimoniorum et ex defensione scripta liquet Patronum Sacerdotis Viglione probandam assumpsisse consuetudinem contrariam illi, quam asservari Segusii affirmat Praepositus. Quod nullatenus necessarium fuit, cum satis ipsi fuisset, semel posita Ecclesiae a Suffragio

independentia, probationes consuetudinis contrariae a Praeposito exhibitas insufficientes ostendere, ut ei indicaverat ipsa sententia rotalis iam data, quae declarat: « ne a parocho quidem Ecclesiae Cathedralis prohi- « beri possunt simplices rectores quominus compleant sacras functio- « nes non-parochiales ad normam citati decreti *Urbis et Orbis* ». Quamvis autem opus superfluum fecerit, et ad abundantiam munus sibi commissum impleverit, fatentur PP. Auditores argumenta ab ipso allata plenam constituere probationem consuetudinis canendi missas adventicias in ecclesiis non-parochialibus in civitate Segusina: ita ut si aliquando forte exstiterit consuetudo legi contraria, in desuetudinem abiisse, et ad ius commune iterum regressum esse dicendum sit.

Fatendum etiam censuere relate ad consuetudinem in themate probandam, Sacerdotem Viglione in meliori conditione positum esse ac adversarium. Cum enim ad summum Praepositi ius fuerit dubium, ac proinde non potuerit fieri quaestio de iure quaesito, et consequenter nec de praescriptione proprie dicta quaesiti iuris, in qua regulam de quadragenaria pacifica possessione sua auctoritate constanter confirmavit Sacra Romana Rota, sed potius quaestio fuerit, in casu Sacerdotis Viglione, de mera consuetudine iuxta legem, per quam fit regressus ad ius commune, quae censetur favorabilis et benigna, ut tradit De Luca, *De Iurisdict. disc. 37, n. 7 et de Dote disc. 13, n. 8,* citans Ancharanum, *consil. 13* non amplius requireretur possessio quadraginta annorum, iuxta graves auctores, sed satis esset ad decennium. Scribit Reinffenstuel, *lib. 1, tit. 4, n. 196:* « Loquendo de consuetudine contra legem..... ad huius abroga- « tionem, utpote per quam reditur ad ius commune, non est necessarius « lapsus temporis, coeteroquin ad consuetudinem introducendam requi- « situs. Unde quando consuetudo posterior contra aliam consuetudinem « reducit nos ad terminos iuris communis ecclesiastici, sufficere tempus « decem annorum ad tollendam contrariam consuetudinem priorem, tenet « Abbas, *cap. ult. n. 19, h. t.;* Felinus, *cap. Cum accessissent, n. 30 de « Constitut.;* Mascardus, *concl. 172, n. 15,* citans alios et Suarez, *lib. 7 « de Legib., cap. 20, n. 21.* Qui tamen id solum admittit in casu quo « prior consuetudo contra ius commune fuit particularis, seu alicuius « loci, non autem universalis, totius Ecclesiae ». Ast haec sunt potius theoretice dicta, cum in praesenti actione iudiciali opus sit servare iuridicam positionem partium, et Praeposito, cui de iure incumbit, onus probandi relinquere.

Consuetudinis immemorabilis existentiam in sui favorem propugnat. « Praecipuum et essentiale immemorabilis requisitum, ut monet De Luca « cum auctoribus passim, *de iurisd., lib. 3, p. 2, n. 16,* est illud, quod

« testes post pubertatem deponant de visu quadragenariae pacificae pos-
« sessionis, subducto tempore litis, absque quod quidquam in contrarium
« factum, dictum vel auditum fuit, iuxta celebrem Gloss., *in cap. 1 de*
« *praescription.* in sexto, quotidie in foro decantatam ».

Praepositi Patronus textum affert Synodi anno 1725 habitae ab Abbate S. Iusti, qui illo tempore Ecclesiam territorii Segusini regebat, quo prohibebantur Missae cum cantu in ecclesiis filialibus et Oratoriis quibuscumque, irrequisito parocho. Praesumptionem certo parit existentis consuetudinis, quum « constitutio praesumptione iuris dicatur esse in « virida observantia, nisi contrarium ostendatur. Rota coram Seraph., « *Decis. 153, n. 2,* et coram Celso, *Decis. 15, n. 6, et Decis. 248, n. 17:* « Rocca, *disput. Iur., cap. 39, n. 16* »; Pitonius, *Discept. Eccl. 93, n. 21.* At valor huius praesumptionis multum imminuitur ex eo quod prima Synodus Dioecesis Segusinae, post intervallum centum annorum, anno videlicet 1828 congregata, de tali prohibitione omnino silet; praesertim si perpendatur, quod notat relatio huius causae coram Sacra Congregatione Concilii, decreta huius Synodi fere de verbo ad verbum transcripta fuisse a Synodo Taurinensi Card. Costa, ubi prohibitio missarum, de quibus in themate, expresse continetur.

Decretum etiam allegavit Episcopi Rosaz diei 13 Iulii an. 1885, qui depositionibus innixus testium extraiudicialium, consuetudinem vigere declaravit, et consequenter rectores ecclesiarum non parochialium dictas missas, inconsulto parocho, celebrare vetuit. Consuetudo vero immemorabilis, ut notat Pitonius, *discep. 93, n. 4:* « non probatur per testes extra-
« iudiciales et fides informes, cum requirantur testes formiter examinati,
« deponentes cum rigorosis requisitis. Gloss., *in cap. 1, in verb. Memoria*
« *de praescription.* in sexto, ut in specie dixit Rota in *Pisana. - Devolu-*
« *tionis,* 24 Ian. 1701 ». Recursu facto contra decretum Ordinarii, respondit Sacra Congregatio Concilii: « Dilata, et coadiuventur probationes
« quoad praescriptionem ». Praepositus, vero, Peynetti, qui praescriptionem probare volebat, litem deseruit. Si lis deserta, uti ait De Luca, *de Paroch. disc. 27, n. 6:* « non interrumpit praescriptionem, dum potius ea
« confirmat bonam fidem possessoris, ut *Decis. 172 Gregor.* et *Add. Decis. 467*
« *Sarsinaten. - Feudi 20 Decemb. 1638, Coccin.* », certe praesumptionem facit contra eum, qui in tali lite, postea ab ipso deserta, praescriptionem probare conatus fuerit.

Si non plena dicenda fuerit a Sacra Congregatione Concilii et a iudicibus prioris instantiae probatio consuetudinis allegata, multo magis nunc, postquam iudicialiter excussi fuerint testes ab utraque parte producti, concludendum est consuetudinem non esse probatam.

Praepositus quinque produxit testes, omnes de Capitulo Segusino: testimonia aliorum duorum, quae in Summario typis edito inveniuntur, nullo pretio habenda esse decrevit Rotalis Iudex Instructor. Ex hisce quinque, Canonicus Gallessi testatur:

« Ho saputo dalla voce pubblica, che si cantassero di tali messe, « tanto più che ci fu una lite ».

Canonicus Suspize;

« So che si siano cantate di tali messe nella Chiesa di S. Carlo, « ma non so che siavi tale consuetudine: quanto poi a quella del Ponte « non so ».

Canonicus Verquera:

« Se io ho cantato qualche rara messa, lo feci credendolo un abuso, « tanto in una che nell'altra Chiesa ».

Canonicus Marzolini:

« Non posso affermare, nè negare che ci fosse o che non ci fosse « tale consuetudine, nè nell'una, nè nell'altra Chiesa ».

Canonicus Calabresi, cuius testimonium prae omnibus favet Praeposito, dicit:

« Io ritengo che non ci sia questa consuetudine se non per gli « ascritti alle rispettive Confraternite ».

Ipse Praepositus Iudici interroganti respondit:

« Sapeva che si cantassero delle messe in queste due Chiese, se « queste poi furono avventizie o di legato, mi tornava difficile stabilirlo ».

Hinc testis unicus absolute negat existentiam consuetudinis canendi missas adventicias, inconsulto parocho; quidam alii negative se habent, alii denique factum celebrationis missarum, de quibus in themate, admittunt, et propterea adminiculum probationis adversario praebent.

Canonicus Verquera addit in sua declaratione se audivisse a Praeposito Peynetti indroductum fuisse cantum abusivum missarum sub Antecessore suo Praeposito Emiliano Brayda, a Sacerdote Iosepho Viglione. Testis ex auditu est, et quidem a fonte suspecto: nam Praepositus Peynetti est ille, qui coram Sacra Congregatione Concilii conventus ut praescriptionem contra legem communem probaret, accepto responso ut probationes coadiuvarentur quoad praescriptionem, litem deseruit. Persuasionem propriam deinde exprimit idem Canonicus praefatum missarum cantum fuisse abusivum, iudicium de factis, potius quam testimonium de eisdem proferens; simulque attestatur factum quod dictus sacerdos Iosephus Viglione huiusmodi missas cantaverat, non obstante amicabili Episcopi protestatione, sicut ante, ita et post decretum anni 1885, quoadusque vixit.

Idem testis exceptiones movet contra testes ex alia parte productos, quorum duos tantum nominat, sed exceptiones non sunt probatae, atque, quamvis probatae fuerint, nimis vagae et ineptae sunt, ut testimonium illorum infirment. In parva urbe Segusina, quae vix quatuor millia incolarum continet, viri saeculares, etiamsi officia religionis negligant, facile scire possent de missarum adventiciarum celebratione ex notitia ab amicis vel coniunctis accepta, qui forte huiusmodi missas celebrandas rectoribus commiserint. Nescirent ordinarie utrum cum licentia parochi celebratae fuerint necne: at ne unus quidem testis talem licentiam vel semel sive petitam sive concessam fuisse deponit, dum plures sacerdotes testantur numquam petitam fuisse Praepositi licentiam.

Rector Ecclesiae a Suffragio septemdecim produxit testes, inter quos novem sacerdotes, qui ex propria scientia deponunt huiusmodi missas semper cantatas fuisse in ecclesiis Sancti Caroli et Confrat. S. Spiritus vulgo « Del Ponte » etiam pro illis, ut aliqui testes affirmant, qui confraternitatibus in eisdem ecclesiis non fuerunt adscripti. Ex eorumdem plurium testimoniis constat huiusmodi missas sine venia parochi semper fuisse celebratas tum ante tum post decretum Ordinarii, anni 1885. Rm̃us Canonicus Ronchail, qui 93 annos habet, testatur huiusmodi missas semper cantatas fuisse a rectoribus ecclesiae S. Caroli et alterius « Del Ponte » ad instantiam fidelium, illorum etiam qui non fuerunt confraternitatibus adscripti: hoc ipsum se a maioribus accepisse, et propriis oculis vidisse: saepe etiam, uti narrat, munus Diaconi vel Subdiaconi in eisdem missis implevit; imo cantavit ipse, et exemplum sequens rectoris S. Caroli, cuius vices per decem circiter menses supplebat, numquam licentiam Praepositi petivit.

Rm̃us Canonicus F. Giorda, annorum 55, idem deponit.

D. Iosephus Ugetti, annorum 56, Segusii a nativitate sua degens, de facto principali missarum cantus idem testatur.

Corroborant alii testes: et omnes deponunt se numquam audivisse de oppositione ex parte Praepositi, nisi tempore decreti Episcopalis anni 1885, quando recursus habitus est ad S. Sedem et litem deseruit Praepositus Peynetti: etsi factum ipsum missarum cantus, attentis praesertim natura publica et constanti earumdem celebrationis, exiguo urbis incolarum numero, necnon exitu inefficaci decreti anni 1885, Praepositus ignorare non poterat. Tandem documenta exhibita sunt ex archiviis ecclesiarum dictarum, quibus constat quam plurimas huiusmodi missas in libris Confraternitatum fuisse inscriptas. Ex iisdem Confraternitatum regestis alia pullulant iudicia eiusdem missarum cantus.

Si quid discrepant Praepositi testes a testibus in contrarium allatis,

posteriorum testimonio, ceteris paribus, est standum: non solum quia numero plures, vel quia magis definitas et specificatas fecerunt depositiones, sed maxime quia verisimiliora deponunt, cum id servatum esse dicant quod est de iure. In concursu enim testium, ut notat Molines, *Decis. 991, tom. 4,* « praeferendi sunt illi qui deponunt iuxta iuris « dispositionem, ut millies dixit Rota in *Decis. 1135, n. 4,* coram Sera- « phin. et coram Coccin. *Decis. 2089, n. 20 et 21,* et *Decis. 48, n. 13,* « coram Bich.. et *Decis. 282, n. 12, part. 16 Recent.,* et in *Marsicen.*- « *Decimarum,* 30 Iunii 1696 coram Muto ».

Procul omni dubio, igitur, dicendum est consuetudinem iuri communi derogantem, qua fas non est rectoribus ecclesiarum non parochialium missas adventicias canere, in civitate Segusina non vigere.

Quibus omnibus perpensis:

Christi nomine invocato, Nos infrascripti Auditores, pro tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus et definitive sententiamus, constare de iure sacerdotis Viglione, rectoris ecclesiae a Suffragio, canendi missas adventicias etiam funeraticias absque Praepositi licentia: seu proposito dubio respondemus, infirmandam esse sententiam rotalem in casu: exinde sententiam appellatam infirmamus, et pro infirmata haberi decernimus et declaramus: statuentes praeterea expensas iudiciales tum prioris tum praesentis instantiae apud S. R. Rotam compensandas esse inter partes: expensas vero primae instantiae apud Curiam Segusinam solvendas esse omnes a Praeposito Antonio Tonda decernimus, prout statutum fuit a sententia eiusdem Curiae, quae ab H. S. O. nunc confirmatur.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim *cap. 3, sess. 25, de reform.* Conc. Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, die 5 Martii 1910.

Ioannes Prior, *Ponens.*
Aloisius Sincero.
Fridericus Cattani.

L. ✠ S.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*